

Протидія корупції в контексті зміцнення національної безпеки країни в умовах динамічного зовнішнього середовища

Скочиляс-Павлів Ольга Василівна ¹

Опубліковано	Секція	УДК
15.01.2024	Право	351.86

DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.10531671>

Ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Анотація. Метою дослідження є характеристика особливостей протидії корупції в контексті зміцнення національної безпеки країни в умовах динамічного зовнішнього середовища. Доведено, що корупція являє собою значну загрозу національній безпеці, і цей ризик посилюється зовнішнім середовищем, що постійно змінюється. Вона підриває цілісність та ефективність інститутів безпеки, підриває суспільну довіру та посилюється складнощами та швидкими змінами, характерними для сучасного світу. Визначено, що корупція, складне соціально-політичне явище, передбачає зловживання довіреною владою в особистих цілях. Вона проявляється у різних формах, таких як хабарництво, кумівство, розтрата та шахрайство. Встановлено, що сутність боротьби з корупцією полягає у захисті цілісності та стабільності нації. Ефективні заходи щодо боротьби з корупцією мають вирішальне значення для забезпечення оптимального функціонування державних установ, особливо тих, що пов'язані з національною безпекою, та служіння громадським інтересам. Визначено негативні наслідки від корупційної діяльності, що мають вплив на рівень національної безпеки. Виокремлено проблеми в міжнародній допомозі України, внаслідок корупційних дій. Доведено, що корупційні дії в Україні мають значний негативний вплив на міжнародну допомогу, що надходить до країни, створюючи складні та взаємопов'язані проблеми. Визначено, що корупція в судовій системі може призвести до відсутності відповідальності, дозволяючи злочинній діяльності, зокрема загрозливій національній безпеці, залишатися безкарною. Доведено, що корупція призводить до втрати державних коштів, що могли б бути використані на покращення національної безпеки, освіти, охорони здоров'я та інших важливих сфер. Зазначено, що корупція підриває довіру суспільства до державних інституцій. Ця втрата довіри може призвести до відсутності співпраці між громадянами та правоохоронними органами, що перешкоджатиме ефективному збору розвідувальної інформації та забезпеченню правопорядку.

Ключові слова: корупція, протидія корупції, воєнний стан, національна безпека.

¹доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри адміністративного та інформаційного права Навчально-науковий інститут права, психології та інноваційної освіти Національний університет «Львівська політехніка». ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-6737-7628>

Anti-corruption in the context of strengthening the country's national security in a dynamic external environment

Abstract. The purpose of the study is to characterize the features of anti-corruption in the context of strengthening the country's national security in a dynamic external environment. Corruption has been proven to pose a significant threat to national security, and this risk is exacerbated by the constantly changing external environment. It undermines the integrity and effectiveness of security institutions, undermines public trust, and is exacerbated by the complexities and rapid changes that characterize the modern world. It has been established that corruption, a complex socio-political phenomenon, involves the abuse of entrusted power for personal gain. It comes in various forms such as bribery, nepotism, embezzlement and fraud. It has been established that the essence of the fight against corruption is to protect the integrity and stability of the nation. Effective anti-corruption measures are critical to ensuring that government agencies, especially those related to national security, function optimally and serve the public interest. The negative consequences of corruption activities that affect the level of national security are identified. Problems in international assistance to Ukraine as a result of corrupt practices are highlighted. It has been proven that corrupt practices in Ukraine have a significant negative impact on the international aid flowing into the country, creating complex and interconnected problems. It has been established that corruption in the judicial system can lead to a lack of accountability, allowing criminal activities, particularly those that threaten national security, to go unpunished. It has been proven that corruption leads to the loss of public funds that could be used to improve national security, education, health care and other important areas. It is noted that corruption undermines public trust in state institutions. This loss of trust can lead to a lack of cooperation between citizens and law enforcement agencies, hindering effective intelligence gathering and law enforcement.

Keywords: corruption, anti-corruption, martial law, national security

Вступ

Постановка проблеми. Корупція суттєво підриває національну безпеку з кількох причин, що часто посилюється динамічним характером довкілля. За своєю суттю корупція підриває цілісність та ефективність інституцій, які відповідають за національну безпеку. Коли чиновники корумповані, вони можуть нехтувати своїми обов'язками або приймати рішення, які ставлять особисту вигоду за національну безпеку. Це може призвести до послаблення обороноздатності, оскільки засоби та ресурси, призначені для заходів безпеки, перенаправляються або використовуються не за призначенням. Більше того, корупція також може призвести до втрати суспільної довіри до державних установ. Коли громадяни вважають, що їхні лідери корумповані, вони з меншою ймовірністю співпрацюватимуть чи підтримуватимуть ініціативи уряду, зокрема пов'язані з безпекою. Через відсутність суспільної довіри та співробітництва органам безпеки стає складніше збирати розвіддані та ефективно забезпечувати дотримання законів.

Зовнішнє середовище, що постійно змінюється через глобалізацію, технологічні досягнення та зміну геополітичного ландшафту, ще більше посилює корупцію. У світі, який стає все більш взаємопов'язаним, корумпованим особам та організаціям, стає легше приховувати свою діяльність та фінанси через складні міжнародні мережі. Швидкі темпи технологічних змін також відкривають нові можливості для корупції, оскільки нормативно-правова база часто важко встигає за останніми подіями. Крім того, динамічне зовнішнє середовище може створювати ситуації, в яких ймовірніше процвітання корупційної практики. Наприклад, за часів кризи або швидких змін нагляд може бути слабшим, а терміновість прийняття рішень може призвести до обходу

стандартних процедур. Це створює благодатний ґрунт для корупції, оскільки звичайні системи стримувань та противаг можуть ігноруватися або ігноруються.

Можна стверджувати, що корупція являє собою значну загрозу національній безпеці, і цей ризик посилюється зовнішнім середовищем, що постійно змінюється. Вона підриває цілісність та ефективність інститутів безпеки, підриває суспільну довіру та посилюється складнощами та швидкими змінами, характерними для сучасного світу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Важливі аспекти протидії корупції розкривалися в роботах таких вчених, як Т. Арделян, Р. Баранов, В. Берізко, К. Биков, К. Бисага, О. Біленко, А. Білецький, О. Білько, С. Браверман, С. Буяджи, А. Вавриш, В. Веклич, М. Височанський, І. Войтович, А. Волошенко, О. Гейц, О. Герасимов, Н. Голота, Д. Іщук, Н. Кантор, М. Кікалшвілі, А. Кладченко, А. Клочко, М. Криштанович, М. Ковальчук, Р. Колб, Д. Корецька-Шукевич, О. Користін, Д. Костенко, О. Крижановський, В. Купрієнко, Є. Лаврентьев, О. Макаренко, Д. Михайленко, А. Мошнін, А. Новак, О. Новіков, В. Нонік, Д. Олійник, Н. Опанасенко, С. Свірко, Р. Содомора, Р. Сосков, І. Супрунова, Н. Рогатинська, В. Топчій, В. Трепак, М. Флейчук, В. Франчук, І. Чемерис, А. Штангрет та інші. Однак низка теорій і концепцій щодо врахування впливу воєнного стану, досі залишаються не розкритими повною мірою, що й зумовило вибір даної тематики, її сучасну актуальність.

Метою дослідження є характеристика особливостей протидії корупції в контексті зміцнення національної безпеки країни в умовах динамічного зовнішнього середовища.

Результати

Корупція, складне соціально-політичне явище, передбачає зловживання довіреною владою в особистих цілях. Воно проявляється у різних формах, таких як хабарництво, кумівство, розтрата та шахрайство. Ця поширена проблема глибоко впливає на національну безпеку, оскільки підриває цілісність та ефективність державних установ, особливо тих, які відповідають за підтримку безпеки та громадського порядку. Коли корупція проникає до органів національної безпеки, вона ставить під загрозу їхні оперативні можливості. Корумповані чиновники можуть перенаправляти кошти, призначені з метою безпеки, продавати конфіденційну інформацію або брати участь у шахрайських діях, що послаблює захист країни від внутрішніх та зовнішніх загроз [1-3]. Відтак, корупція у правоохоронних та судових системах може призвести до відсутності відповідальності, що дозволить процвітати злочинну діяльність, включаючи тероризм та організовану злочинність. Це не лише становить пряму загрозу національній безпеці, а й підриває довіру суспільства до державних інституцій. Населення, яке вважає своїх лідерів та захисників корумпованими, з меншою ймовірністю співпрацюватиме з ними, що перешкоджає ефективному забезпеченню правопорядку та збору розвідувальної інформації [4-6].

Сутність боротьби з корупцією полягає у захисті цілісності та стабільності нації. Ефективні заходи щодо боротьби з корупцією мають вирішальне значення для забезпечення оптимального функціонування державних установ, особливо тих, що пов'язані з національною безпекою, та служіння громадським інтересам [7-10]. Це вимагає багатогранного підходу, включаючи створення міцної нормативно-правової бази, сприяння прозорості та підзвітності у державних службах, а також розвиток культури сумлінності як усередині державних установ, так і серед широкого загалу.

Суб'єкти національної безпеки, такі як військові та правоохоронні органи, мають бути на передньому краї боротьби з корупцією з кількох причин. По-перше, ці інститути несуть пряму відповідальність за забезпечення національної безпеки і, отже, мають підтримувати найвищі стандарти чесності та ефективності. По-друге, будь-яка форма корупції всередині цих органів не лише знижує їхню оперативну ефективність, а й сама по собі може стати загрозою національній безпеці. Нарешті, активно борючись з

корупцією, ці агентства створюють прецедент для інших секторів, зміцнюючи верховенство закону та принцип, згідно з яким жодна людина чи організація не може бути вищою за нього.

В цілому, корупція є серйозною загрозою національній безпеці, послаблюючи ключові інститути, підриваючи громадську довіру та сприяючи злочинній діяльності. Боротьба з корупцією необхідна для підтримки цілісності, ефективності та легітимності органів національної безпеки. Ця битва стосується не лише правоохоронних органів; йдеться про забезпечення стабільності та процвітання самої нації. Визначимо ключові негативні наслідки від корупційної діяльності, що мають вплив на рівень національної безпеки (табл.1).

Таблиця 1

Ключові негативні наслідки від корупційної діяльності, що мають вплив на рівень національної безпеки

№	Наслідки	Сутність впливу
1	Підрив ефективності оборонних і правоохоронних органів	Корупція у військових та правоохоронних структурах може призвести до розкрадання ресурсів, що, в свою чергу, знижує їх боєздатність та ефективність. Це створює вразливості, які можуть бути використані зовнішніми або внутрішніми загрозами
2	Ерозія довіри до державних інституцій	Корупція підриває довіру громадян до уряду та його органів. Це може призвести до низької громадської підтримки урядових ініціатив, включаючи ті, що стосуються національної безпеки, та зниження ефективності виконання державних функцій
3	Посилення організованої злочинності та тероризму	Корупція в правоохоронних органах і судовій системі може призвести до безкарності злочинців, включаючи тих, хто становить загрозу національній безпеці. Це створює сприятливі умови для розвитку організованої злочинності і тероризму
4	Зниження міжнародного іміджу та довіри	Постійна корупція може підірвати міжнародний імідж країни та довіру з боку іноземних партнерів і інвесторів. Це може призвести до зменшення іноземної допомоги та інвестицій, а також до ускладнення міжнародних відносин
5	Фінансові втрати та зловживання державними ресурсами	Корупція призводить до втрати державних коштів, що могли б бути використані на покращення національної безпеки, освіти, охорони здоров'я та інших важливих сфер

Джерело: сформовано автором

Боротьба з корупцією під час воєнного стану в Україні набуває вирішального та невідкладного виміру. В умовах воєнного стану країна стикається з підвищеними ризиками безпеки і часто діє в рамках надзвичайних правових рамок, які можуть або посилити проблеми корупції, або створити нові вразливості. У контексті України, яка бореться як із внутрішніми, так і зовнішніми конфліктами, важливість боротьби з корупцією зростає через кілька факторів.

Під час воєнного стану першорядне значення має ефективне та прозоре використання ресурсів. Корупція в таких умовах може призвести до незаконного присвоєння або нецільового використання життєво важливих ресурсів, таких як військова техніка, гуманітарна та фінансова допомога, що безпосередньо впливає на обороноздатність країни та добробут її громадян. Такий неправильний розподіл не тільки підриває негайне реагування на загрози безпеці, а й підриває довгострокову стійкість та стабільність держави. По-друге, корупція під час воєнного стану може суттєво підірвати ефективність військових та правоохоронних органів. Якщо ці інститути ослаблені корупцією, їхня здатність реагувати на загрози, підтримувати порядок та захищати населення серйозно знижується. Це може призвести до стратегічної вразливості, що загрожує як національній, так і регіональній безпеці. Більше того, корупція в цих умовах може підірвати міжнародну довіру та співпрацю. Україна у своїх зусиллях щодо захисту свого суверенітету та територіальної цілісності багато в чому покладається на міжнародну підтримку. Стійка корупція може підірвати довіру міжнародних партнерів та союзників, що потенційно може призвести до скорочення критично важливої підтримки та допомоги.

Проблема корупції в Україні, особливо в період загострення воєнного стану, має серйозні наслідки для довіри та підтримки, які вона отримує від міжнародних партнерів. Корупція за таких критичних часів може серйозно підірвати ці міжнародні відносини з кількох причин. По-перше, міжнародні партнери, зокрема інші країни, глобальні організації та неурядові організації, часто надають суттєву допомогу, чи то фінансову, військову чи гуманітарну, для підтримки України під час кризи. Якщо корупція призводить до незаконного присвоєння чи неефективного управління цими ресурсами, це не лише призводить до марної витрати наданої допомоги, а й сигналізує про відсутність підзвітності та прозорості в інститутах України. Таке неправильне управління може призвести до втрати довіри серед країн-донорів та організацій, які можуть відмовитися надавати додаткову допомогу, побоюючись, що їхня допомога не дійде до намічених одержувачів або не досягне запланованої мети.

Визначимо ключові проблеми в міжнародній допомозі України, внаслідок корупційних дій (рис.1).

Джерело: сформовано автором

Рис.1. Ключові проблеми в міжнародній допомозі України, внаслідок корупційних дій

Корупційні дії в Україні мають значний негативний вплив на міжнародну допомогу, що надходить до країни, створюючи складні та взаємопов'язані проблеми. Однією з головних труднощів є зловживання та розкрадання коштів, які призначені для підтримки країни у критичні періоди. Це не тільки веде до неефективного використання ресурсів, але й підриває довіру міжнародних донорів, включаючи іноземні уряди та міжнародні організації. Така ситуація може призвести до зниження або навіть припинення подальшої допомоги, що має далекосяжні наслідки для економічного та соціального розвитку країни.

Таким чином, корупція може перешкоджати ефективності міжнародного співробітництва. Під час бойових дій вирішальне значення мають багатонаціональні операції, включаючи підтримку миру, обмін розвідданими та спільні військові зусилля. Однак, якщо українські інститути сприйматимуться як корумповані, міжнародні партнери можуть не наважуватися брати участь у такій співпраці, побоюючись, що спільні ресурси, інформація чи стратегічні плани можуть бути скомпрометовані, що поставить під загрозу їхню власну безпеку та інтереси.

Висновки

Наслідки корупції для національної безпеки країни великі і глибоко взаємопов'язані, суттєво торкаючись різних аспектів управління та суспільної стабільності. Корупція підриває ефективність та цілісність оборонних та правоохоронних органів. Коли чиновники у цих найважливіших секторах корумповані, вони можуть незаконно привласнити кошти, брати участь у шахрайських діях чи ігнорувати порушення безпеки, і все це безпосередньо підриває здатність країни захищати себе та підтримувати внутрішній порядок. Це не лише послаблює оперативні можливості цих відомств, а й робить країну вразливою до зовнішніх загроз. Більше того, корупція підриває довіру суспільства до державних інституцій. Ця втрата довіри може призвести до відсутності співпраці між громадянами та правоохоронними органами, що перешкоджатиме ефективному збору розвідувальної інформації та забезпеченню правопорядку. У крайніх випадках ця недовіра може спровокувати громадянські заворушення або навіть повстання, що ще більше дестабілізує країну та ставить під загрозу її безпеку.

Підсумовуючи, зазначимо, що корупція в судовій системі може призвести до відсутності відповідальності, дозволяючи злочинній діяльності, зокрема загрозливій національній безпеці, залишатися безкарною. Це створює сприятливе середовище для організованої злочинності та тероризму, оскільки ці елементи можуть використовувати корумповані системи для ухилення від правосуддя.

Список використаних джерел

1. Navickas, V., Navickas, M., & Kordoš, M. Corruption effect on foreign direct investments in European Union countries. *Business: Theory and Practice*, 17(4), 2016, 299-306.
2. Mouselli, S., Aljazeera, M. A., & Sirop, R. Corruption and stock market development: new evidence from GCC countries. *Business: Theory and Practice*, 17(2), 2016, 117-127.
3. Kovalova, S., Koval, A., Panchenko, S., Pronina, O., & Bykov, R. Features of Decentralization Processes of Developed Countries in the Post-Pandemic Society. *Postmodern Openings*, 12(2), 2021, 510-521.
4. Nguyen, L.V., To, T.H., Phan, D.H. Impact of the institution on foreign direct investment in economic transition. *International Journal of Sustainable Development and Planning*, Vol. 17, No. 3, 2022, pp. 925-929.

5. Mamatova, L. Development of innovative activity of Ukraine in the international context. Reporter of the Priazovskyi state technical university. Section: Economic sciences, 36, 2018, 279-291.
6. Polishchuk, O., Bobrova, Y., Bobrov, Y. The formation of a safety ecosystem in the context of ensuring the national homeland security. International Journal of Safety and Security Engineering, Vol. 11, No. 6, 2021, pp. 683-689.
7. Sylkin, O., Kryshchanovych, M., Zacheпа, A., Bilous, S., Krasko, A. Modeling the process of applying anti-crisis management in the system of ensuring financial security of the enterprise. Business: Theory and Practice, 20, 2019: 446-455.
8. Verbivska, L., Lagodiienko, V., Filyppova, S., Papaika, O., Malin, O., Neustroiev, Y. Regulatory policy of the entrepreneurship development as a dominant of economic security of the national economy. International Journal of Safety and Security Engineering, Vol. 12, No. 5, 2022, pp. 543-552.
9. Lagodiienko, V., Popelo, O., Zybareva, O., Samiilenko, H., Mykytyuk, Y., Alsawwafi, F.M.A.S. Peculiarities of the management of the foreign economic activity of enterprises in current conditions of sustainability. International Journal of Sustainable Development and Planning, 17(4), 2022: 1215-1223.
10. Popelo, O., Tulchynska, S., Marhasova, V., Garafonova, O., Kharchenko, Y. Public management of regional development in the conditions of the inclusive economy formation. Journal of Management Information and Decision Sciences, 24(S2), 2021: 1-8.